
'NEDERLANDSE CONCEPTENBIBLIOTHEEK (CB-NL)'

VOOR DE GEBOUWDE OMGEVING

MANAGEMENTSAMENVATTING PILOTFASE

Bij het uitwisselen van digitale objectgegevens tussen partijen (middels BIM) gaat er veel mis. Zo worden objectgegevens verschillend gedefinieerd, beschreven en geïnterpreteerd door betrokken partijen. We kunnen stellen dat de verschillende partijen in de sector een verschillende taal 'spreken'. Hierdoor zijn objectgegevens niet efficiënt c.q. geautomatiseerd (her)bruikbaar. Dit belemmert ketenintegratie en de verdere implementatie van BIM. Er is een breed ervaren behoefte aan één *gestandaardiseerde taal* voor de gehele sector waarmee de genoemde uitwisselingsproblematiek wordt opgelost. 'De Nederlandse conceptenbibliotheek'¹ voor de *gebouwde omgeving*' (CB-NL) beoogt de definiëring van deze taal.

In opdracht van de BIR heeft een taskforce, na het uitvoeren van een studiefase en een pilotfase, een plan opgesteld voor de ontwikkeling en het beheer van de CB-NL. Meer dan 40 partijen uit de bouwketen hebben hun inspanningen gebundeld om te komen tot dit plan. Het draagvlak voor deze ontwikkeling is breed en beperkt zich niet tot ICT-medewerkers, maar komt juist van de personen die in de dagelijkse praktijk met de problematiek te maken hebben. Partijen die in de pilotfase betrokken zijn geweest hebben ook aangegeven in de vervolgonwikkeling een rol te willen blijven spelen. Hiermee kan voortgeborduurd worden op de in de pilotfase opgebouwde kennis. Het is onze stellige overtuiging dat dit de enige en juiste manier is om te komen tot een breed gedragen set van taalafspraken. Geen enkel ander (commercieel of niet-commercieel) initiatief kan dit voor de sector realiseren. De CB-NL moet voor en door de sector worden ontwikkeld. De commitment van alle betrokken partijen dient expliciet te worden vastgelegd in een samenwerkingsovereenkomst.

De CB-NL zal, zoals in de hoofdrapportage is toegelicht, aansluiten bij nationale en internationale standaarden, zoals IFD, IFC en COINS. Ook zal de CB-NL bij het Forum Standaardisatie worden aangeboden ter adoptie, zodat het voor publieke opdrachtgevers ook mogelijk (en verplicht) wordt om het gebruik van deze taal in de keten af te dwingen. Deze hefboom achten we nodig om de implementatie van de CB-NL te versnellen.

De CB-NL bevindt zich te midden van een landschap van reeds bestaande en gehanteerde kennisbibliotheken en standaarden. Deze kennisbibliotheken en standaarden vormen een belangrijk deel van het totaal van taalafspraken. De CB-NL is het verbindende element waarmee alle kennis in een geüniformeerde taal wordt vastgelegd. De CB-NL is dus geen concurrentie voor de bestaande kennisinstellingen maar een essentiële toevoeging. Daarnaast vormt de CB-NL een basis voor de aansluiting naar productbibliotheken, waarmee de gehele keten verbonden kan worden. Kort samengevat bevat de CB-NL (1.) Concepten, eigenschappen en waarde domeinen voortkomend uit wettelijk bindende normen, (2.) Concepten die door de sector gemeenschappelijk gebruikt worden om te communiceren, (3.) Definiërende relaties², functies, activiteiten en eigenschappen en (4.) Concepten en eigenschappen die noodzakelijk zijn om aan te sluiten op standaarden van kennisinstellingen.

Geconstateerd is dat de sector een urgente behoefte heeft aan een werkbare conceptenbibliotheek. Tevens is gebleken dat er nog een aanzienlijke hoeveelheid werk verzet moet worden om dit te realiseren. Daarom wordt aanbevolen om voor een periode van 2 jaar (korte termijn) een 'Ontwikkel- en Beheerorganisatie' onder te brengen in een projectbureau. Na deze 2 jaar zal het traject en resultaat tot dan toe geëvalueerd worden, waarbij de dan geldende ambities herijkt worden. Op basis hiervan zal een plan voor het vervolg worden opgesteld. De hoofdrapportage beperkt zich dan ook tot de aanpak voor de komende 2 jaar.

De ontwikkel- en beheerorganisatie zal de komende 2 jaar in opdracht van de BIR werken. Zij neemt besluiten over tijd, geld, scope en kwaliteit van de ontwikkeling. Ze wordt hierbij geadviseerd door een adviesgroep. In deze adviesgroep zullen leden uit de stuurgroep van de pilotfase zitting nemen, om zo de opgebouwde kennis niet verloren te laten gaan. De uitvoering van de ontwikkeling en het beheer wordt ingevuld door een projectorganisatie van 6 FTE. De projectorganisatie kent de volgende rollen en taken:

- Projectmanager; Heeft de taak om het projectbureau aan te sturen, verantwoording af te leggen aan de opdrachtgever (BIR) en is het aanspreekpunt richting de sector. Het is haar verantwoordelijkheid om de ontwikkelingen te realiseren binnen de gestelde tijd, budget en scope. Daarnaast is het haar verantwoordelijkheid om formele zaken af te handelen met kennisinstellingen (waaronder buildingSMART).

¹ Concepten zijn een beschrijving van een abstract (niet tastbaar) 'ding', welke bevat: (1) termen, (2) definities en (3) eigenschappen. Objecten zijn een concrete toepassing van deze concepten in een BIM.

² Definiërende relaties zijn die relaties die het concept definiëren. Als voorbeeld hierbij een tafelblad. Een tafelblad is alleen een tafelblad als het onderdeel is van een tafel. De samenstellingsrelatie tussen tafelblad en tafel is hierbij definiërend.

- Inhoudelijke deskundige; Heeft de taak om de werkgroepen voor te zitten en in samenwerking met de werkgroepen vulling te definiëren (zoveel mogelijk o.b.v. normen en richtlijnen.) Daarnaast is het haar taak de opgebouwde inhoud georganiseerd te laten toetsen door de sector. De inhoudelijke deskundige is verantwoordelijk voor het opbouwen van een bruikbare en geëvalueerde inhoud op het betreffende vakgebied.
- Modelleur; Heeft de taak om de gedefinieerde vulling vast te leggen in de CB-NL omgeving. De modelleur is verantwoordelijk voor het op een consistente manier modelleren van de informatie in de CB-NL.
- Informatie architect; Heeft de taak om de technische ontwikkelingen uit te voeren op het gebied van de CB-NL server, de tooling en de uitwisselmechanismen. Haar verantwoordelijkheid is het opleveren van een afgestemde, stabiele en eenduidig gedefinieerde architectuur en technische deliverables.
- Projectondersteuner; Heeft een ondersteunende taak aan de projectorganisatie. Denk hierbij aan financiën, inkoop, secretariaat en communicatie. Dit kan naar verwachting worden ingekocht, dan wel gedeeld met een gastheer. Er is hierbij al een voorkeur uitgesproken dit onder te brengen bij Informatiehuis Water (IHW), Geonovum of één van de publieke opdrachtgevers.

Het projectbureau wordt volledig in-cash gefinancierd. De bijdrage van de sector gebeurt in-kind. De sector, georganiseerd in de werkgroepen, heeft de taak om samen met het projectbureau relevante informatie te verzamelen. Daarnaast hebben de werkgroepen een toetsende functie. Zij voeren experimenten uit met de opgebouwde inhoud om zo de kwaliteit van de inhoud en de werkwijzen te toetsen. De resultaten hiervan worden gedeeld met de gehele sector via het web (open).

Het resultaat van deze 2 jaar durende fase is, generiek geformuleerd, een werkende conceptenbibliotheek. Een belangrijk uitgangspunt is hierbij dat de geëvalueerde inhoud direct door de sector gebruikt kan worden. Concreet kunnen we het beoogde resultaat uitsplitsen naar:

1. De CB-NL dient een werkende en stabiel ingerichte conceptenbibliotheek te zijn met gevalideerde inhoud;
2. De CB-NL dient een consistent opgebouwde basisinhoud te hebben binnen de gestelde afbakening;
3. De CB-NL is aangesloten op de bestaande initiatieven zoals beschreven in de hoofdrapportage³.
4. De CB-NL dient door Forum Standaardisatie te zijn aangemerkt als open standaard;
5. De CB-NL wordt in de praktijk toegepast en door de publieke opdrachtgevers voorgeschreven;
6. De werking van de CB-NL dient gedocumenteerd te zijn;
7. Een brede groep uit de sector heeft ervaring opgedaan met het gebruik en de werking van de CB-NL;
8. Er is tooling beschikbaar waarmee de CB-NL kan worden benaderd. Dit is inclusief webservices zodat externe partijen via softwareapplicaties de CB-NL softwarematig kunnen benaderen. De software leveranciers zijn actief benaderd om hun applicaties te voorzien van koppelingen naar de CB-NL;
9. De CB-NL ondersteunt minimaal de uitwisselingsformaten IFD versie 16 en COINS 1.0.

Om tot dit resultaat te komen is een financieringsmodel opgesteld. Omdat de CB-NL in het publieke en niet in het commerciële domein thuis hoort, is het voorstel om de publieke opdrachtgevers te vragen de in-cash bijdrage te leveren. Hieronder staan de in-cash kosten per jaar uitgesplitst:

Wat?	Toelichting	Kosten per jaar (€)
Bemensing projectbureau	6 FTE per jaar. Door in-kind levering van bemensing vanuit de publieke opdrachtgevers, kunnen de kosten verlaagd worden.	€600.000,-
Software ontwikkeling	Inclusief webservices en standaard exports. Kosten gelden voor 2013 en 2014.	€150.000,-
Instandhouden tijdelijke omgeving en dataconversie uit bestaande systemen	In het bijzonder Semantic Concepts. Deze kosten vallen in 2013.	€90.000,-
Bijdrage aan buildingSMART		€30.000,-
Facilitair	Vergoeding voor de gastheer.	€80.000,-
Onvoorzien		€50.000,-
Totaal		€1.000.000,-

³ Omdat er vele initiatieven bekend zijn, dienen deze geprioriteerd te worden. Op basis van deze prioritering zal bekeken worden wanneer de 'aansluiting' gerealiseerd zal worden.

Indien het projectbureau een eigen huisvesting moet krijgen en zelf de volledige inventaris moet aanschaffen, dan kunnen de kosten hoger uitvallen. Uitgangspunt is, dat dat niet noodzakelijk is en dat het mogelijk is faciliteiten te delen met een bestaande organisatie.

De in-kind bijdrage vanuit de sector schatten wij in op 30.000 uur verdeeld over 2 jaar (GWW en B&U gecombineerd). Gekapitaliseerd vertegenwoordigt dit een waarde van €3.000.000,- ofwel **€1.500.000,- per jaar**. Deze bijdrage is nadrukkelijk niet de bijdrage die enkel door de BIR leden geleverd moet worden, maar door de gehele sector. De sector zal op grote schaal geïnformeerd worden over de ontwikkelingen en de intentie van de publieke opdrachtgevers om het gebruik van de CB-NL voor te schrijven. Experts uit de sector kunnen zich naar aanleiding hiervan inschrijven als deelnemer van de werkgroepen om zo een in-kind bijdrage te leveren.

Zowel de in-cash als de in-kind investeringen dienen geborgd te worden in de samenwerkingsovereenkomst. Daarnaast zal ook de samenwerking met kennisinstituten expliciet worden vastgelegd in deze samenwerkingsovereenkomst.